

certi possumus invenire, nihil certum voluntas nostra definiat; sed magis pendeat inter utrumque, aut saltem neutri parti nimis adhæreat, cogitans semper, ne forte altera pars Deo magis placeat; et parati simus voluntatem ejus sequi, in quacunque partem eam cognoverimus inclinari. Nemo super his quæ certa sunt hæset; nemo dubia pro certis admittat; nemo sibi in dubiis iudicium vindicet, præcipitve sententiam; et experiemur quod scriptum est: *Pax multa diligentibus legem tuam, Domine, et non est illis scandalum* (Psal. cxviii, 165). Unde enim sunt scandala, unde turbatio [*alias*, tribulatio], nisi quod propriam sequimur voluntatem, et temere quod volumus in corde nostro definientes, si quo modo id prohiberi contingat aut impediri, contiano etiam in impatientiam, in murmurationem et in scandalum proni sumus: non attendentes quoniam omnia cooperantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti; et ipse, qui nobis casus videtur, sermo quidam Dei est, suam nobis indicans voluntatem? At quicunque nihil certum de hujusmodi in corde suo posuerit, quacunque partem postea convertatur, scandalizari non poterit. Aut si quid facere cogitat, unde mandatum certum non habet, si voluntatem suam suspensam tenuerit, donec prælatum suum interroget, et ab eo quærat Domini voluntatem, cui vice ipsius obedit, non conturbabitur, quidquid ei præcipiatur; quoniam vere pax multa diligentibus legem Domini, et non est illis scandalum.

4. Porro quod dixi, voluntatem suspensam teneat, aut voluntatem suam divinæ subiciat voluntati; non de concupiscentiis desideriorum, non de affectionibus dico. Illud enim impossibile est, dum adhuc in hoc peccati corpore, in hoc corpore mortis anima detinetur. Quid enim esset aliud quam vita æterna, tota affectione divinam in omnibus sequi voluntatem? Sed consensum nostrum necesse est divinæ subicere voluntati, **1139** si pacem æternam, si pacem desideramus habere præsentem, sicut scriptum est: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis* (Joan. xiv, 27). *Domine, ait Propheta, in lumine vultus tui ambulabunt, et in nomine tuo exsultabunt tota die* (Psal. lxxxviii, 16, 17). Alius enim ambulat in lumine vultus sui, sollicitus facere suam voluntatem, et beneplacitum cordis sui considerans. Alius ambulat in lumine vultus humani, in eo semper intentus quid hominibus placeat, quid mundus iudicet: de quo Dei propheta loquitur: *Diem hominis non concupivi, Domine, tu scis* (Jerem. xvii, 16). Contritio et infelicitas in viis eorum, et viam pacis non cognoverunt, non est timor Dei ante oculos eorum (Psal. xiii, 3). Nam, qui timorem Dei semper habet præ oculis, viæ ejus, viæ pulchræ, et omnes semitæ ejus pacificæ (Prov. iii, 17). *Venite ad me*, inquit, *omnes qui laboratis et onerati estis*, quos vestra, seu alienæ voluntatis dura premit servitus; *et invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve* (Matth. xi, 28-30). Quanto enim benignior et dulcior [*alias*, suavior] est divina

A clementia quolibet homine, tanto suavius esse manifestum est jugum ejus cæteris oneribus. Propterea homines sibi ipsis aut aliis hominibus placere studentes, confusi sunt: sed, qui in lumine vultus tui ambulant, Domine, id solum cogitantes, quomodo tuam faciant voluntatem, et toto corde contendentes placere tibi, nunc quidem in nomine tuo exsultabunt tota die, et non erit illis scandalum, sed demum in justitia tua exsultabunt, quando exeuntes infirmitates suas, et intrantes in potentias tuas, memorabuntur justitiæ tuæ solius, ut eam tunc teneant sine labore, quam modo sequi laborant.

SERMO XXVII.

Contra pessimum vitium ingratitude.

1. Magna est super nos, dilectissimi, magna valde misericordia Dei nostri, quos tam ineffabili Spiritus sui virtute, tam inestimabili dono gratiæ suæ eripuit de vana nostra conversatione hujus sæculi, in quo eramus aliquando tanquam sine Deo, aut certe, quod execrabilis est, etiam contra Deum, non ignorantiam ejus habentes, sed contemptum. Cujus vitæ, aut potius mortis (*Anima enim quæ peccaverit, ipsa morietur* (Ezech. xviii, 4, 20), utinam frequenter in oculis cordis nostri tetra versetur imago! quanta videlicet cæcitas, quanta perversitas illa fuerit! ut sedula meditatione pensantes miseriæ pondus, etsi non tam perfecte sicut est, aliquatenus tamen æstimare possimus liberatrici misericordiæ quantitatem. Jam vero si quis ex nobis diligenter considerare non negligat, non modo unde erutus, sed et ubi sit constitutus; non solum quid evaserit, sed et quid acceperit; non tantum unde revocatus sit, sed etiam quo vocatus: inveniet sine dubio cumulum hujus misericordiæ omnino mensuræ prioris excedere quantitatem. Neque enim fecit taliter omni nationi, ut non solum iudicia, sed et consilia sua manifestaret eis; sed omnino magnificavit facere nobiscum, non solum in servos assumens, sed et eligens in amicos. Neque enim nos elegimus eum, sed ipse elegit nos, et posuit nos ut eamus, et fructum afferamus: fructum, inquam, non solum non preceptorium, quod ad iudicium pertinens, notum sit etiam servis; sed nec perituum quidem, quod de consilio est, et revelatur amicis.

2. In hoc siquidem positi sumus, ut nec peccato serviamus (ipse enim est peremptorius labor), nec sæculo quoque, quemadmodum hi quos videmus subditos curis terrenis, etsi non culpis; corporalibus officiis, etsi non flagitiis implicatos, et in ea quæ præterit hujus mundi figura pro sua suorumque præsentis sustentatione laborantes: quorum utique labor etsi non ad damnationem, minime tamen pertinet ad salutem; ita ut, etsi conservaverint fundamentum, detrimentum tamen patiantur, pereuntibus quæ superædificaverant; ipsi vero salvi sint, sic tamen quasi per ignem. Nobis autem quid dicitur? Quod consilium datur amicis? *Operamini non cibum qui perit, sed qui 1140 permanet in vitam æternam* (Joan. vi, 27). Nec cessamus ab operando hoc cibo,

etiam cum terrenis forte occupamur operibus, aut obedientiam dictante, aut fraternæ charitatis intuitu: quoniam dissimilis nobis intentio est ab his, quorum laborem perituum esse prædiximus. Dissimili proinde radici inhærens labor similis, non similiter habet perire; quoniam radicatus est in ea, quæ nunquam perit [*alias*, excidit]. æternitate.

3. Denique si forte non quidem illicita, nec tamen expedientia sectantes, priori forsitan fornicatione relicta, stetissemus in conjugii castitate, non capientes quod de cælibe vita datum novimus esse consilium; sed a rapinis et fraudibus abstinentes, licite propriis rebus uteremur, necdum tamen ad perfectionem evangelicam attingentes, sicut scriptum est: *Si vis esse perfectus, vade, et vende omnia quæ habes; et veni, sequere me* (Matth. xix, 12, 21): hoc ipsum quantæ pietatis esset, si a tantis criminibus, in quibus multi ex vobis involuti, solum in se responsum mortis et iudicium certæ damnationis haberent, datum esset vel in inferiori aliquo respirare gradu? Prodigus certe filius ad filiorum numerum aspirare timebat, beatum se reputans, si forte vel in mercenariorum numero recipi mereretur: minime tamen sufficere potuit paternæ pietati, nisi tam copiosam ei misericordiam exhiberet, cui posset et ipse, qui nunquam a patre recesserat, senior filius invidere (Luc. xv, 11, 32). Sic et nos, dilectissimi, abundanter effusa super nos misericordia Dei nostri, de filiis iræ et diffidentiae non solum in electorum recepit numerum, sed vocavit ad collegium perfectorum. Nam etsi forte aliquorum negligentia ad perfectionem non assurgit, ipsi viderint quid excusationis possint afferre; quoniam apostolicam omnes nos vitam professi sumus, apostolicæ perfectioni [*alias*, professioni] nomina dedimus universi. Quod sane non de ea gloria sanctitatis dixerim, quam non sibi tantum, sed universo orbi suscipere meruerunt, sicut scriptum est: *Suscipiant montes pacem populo, et colles justitiam* (Psal. lxxxii, 3): sed de eorum potius professione, quam pro omnibus Petrus loquitur, dicens: *Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te* (Matth. xiv, 27).

4. Sed jam omnino me movet, fratres mei, quid sibi velit, quod minus erga nos liberalis nunc divina clementia videatur ut quibus tanta contulit non rogantibus, non desiderantibus, imo et fortasse recusantibus, nunc orantibus, obsecrantibus, postulantis sæpissime, imo continue, videatur multo minora negare. Quid enim putamus, charissimi? abbreviata est manus Domini, an forte thesauri gratiæ defecerunt? Quid, inquam, putamus, utrum voluntas mutata sit, an imminuta [*alias*, immutata] facultas? Neutrum sane de eo æstimare licet, neutrum fas est credere de omnipotenti et immutabili majestate. Quid sibi vult ergo, quod incessanter orantes, obsecrantes, postulantes, non exaudimur, quibus tantam et tam gratuitam misericordiam præ-

(94*) Ex hoc loco accepta videntur quæ leguntur in lib. 1 de Imitatione Christi, cap. 11: « Nunc pro

A rogavit? Nam si respondeat quis quod apostolo Paulo responsum est, sufficere nobis gratiam Dei (II Cor. xii, 9): plane omnino fallitur, cum pro ea quam maxime universæ orationes, obsecrationes, et postulationes nostræ fiant, ne ambulemus in magnis, aut in mirabilibus super nos, orantes nobis dari humilitatem, quanta decet, non dico sanctos, sed monachos peccatores: obsecrantes patientiam nobis tribui, quanta non dico in martyribus inventa, sed professioni nostræ necessaria est; postulantes charitatem, quoniam non dico angelis, sed patribus nostris, qui fuere homines similes nobis, passibiles, etiam et peccatores, divino munere collatam agnovimus ex testimonio Scripturarum.

5. Væ generationi huic miseriæ ab imperfectione sua, cui sufficere videtur insufficientia, imo inopia tanta! Quis enim ad perfectionem illam, quam Scripturæ tradunt, vel aspirare videtur? Non sine causa sane, cum sint nobis eadem cum patribus conversionis initia, dispar valde conversationis profectus invenitur: adeo ut cum ipsos profecisse de die in diem, et cursum **1141** consummasse legamus, apud nos magnus æstimaretur, si quis vel ipsa conversionis suæ primordia conservaret (94*), ut non minus humilis aut timoratus, non minus sollicitus et circumspectus, non minus fervens spiritu, non minus patiens ac mansuetus in medio, quam in initio videretur. Quantos enim videmus quasi oblitos sui et peccatorum suorum, Dei quoque et beneficiorum ejus immemores, sic non redimere, sed amittere tempus, ut de moribus et affectionibus suis vix ultima apud ipsos mentio fiat? Quid istos aliud agere dixerim, qui seurrilitates et detractiones, jactantiæ et impatientiæ verba non reputant; facile contristant proximos, imo Scripturæ Dei qui in eis est; pusillorum scandala parvipendunt, ad increpationem aliorum aut negligentia quadam dormire videntur, aut iracundiæ facibus inflammantur; et cum his quasi gens quæ fecerit justitiam, accendunt libere ad ecclesiam; psallunt cum aliis, sed non spiritu neque mente; orationis tempore nescio quas ineptias meditantur; et ne ipsi quidem tremendo angelis participare verentur Dominici corporis sacramento? quid, inquam, istos aliud agere dixerim, quam securos jam de gratia Domini sui, fiducialiter de ea, quam longo tempore promeruerunt, familiaritate præsumere? Hoc nempe est quod vulgari proverbio dicitur: Familiaris dominus fatuum nutrit servum. Sed ubi est, dilectissimi, quod toties canitis; *Quoniam advena ego sum apud te et perigrinus, sicut omnes patres mei* (Psal. xxxviii, 13). Heu, heu! non invenitur qui redeat, et agat gratias Deo, nisi hic alienigena. *Nonne decem mandati sunt? et novem ubi sunt?* Meministis, credo, verba Salvatoris hæc esse, novem illorum ingratitude arguentis. Bene siquidem orasse, obsecrasse, postulasse leguntur, qui levaverunt vocem, dicentes: *Jesu, filii David, miserere* magno videtur, si quis primi fervoris partem possit retinere. »

nobis (Luc. xvii, 48, 47, 43). Sed defuit eis quarta, quam adjecit Apostolus, gratiarum actio (I Tim. ii, 1), quoniam non redierunt, nec egerunt gratiarum Deo.

6. Multos quoque videmus usque hodie satis importune petentes quod sibi deesse cognoverint; sed paucos admodum novimus, qui dignas super acceptis beneficiis gratias agere videantur. Nec reprehensibile est quod instanter petimus; sed plane petitioni negat effectum, quod invenimur ingrati (95). Et forte hoc etiam clementiæ esse videtur, ingratis negare quod postulant: ne contingat nobis, ut tanto gravius de ingratitude judicemur, quanto magis accumulatis beneficiis ingrati probabimur existisse. Ergo misericordiæ res est in hac parte subtrahere misericordiam, quemadmodum iræ et indignationis, misericordiam exhibere, eam sane, de qua per prophetam ipse Pater misericordiarum loquitur, dicens: *Misereamur impio, et non discet facere justitiam* (Isa. xxvi, 10). Quam multos enim videmus et plangimus fratres, qui dummodo maneat habitus et tonsura, salva sibi omnia arbitrantur? non considerantes miseri, quemadmodum ingratitude vermis interiora corrodens, ob hoc tantum corticem, quem vident, transforare dissimulet, ne forte recogitent et erubescant, ipsaque verecundia emendentur. Qui sic interdum in nonnullis consumpta esse interiora universa præsumit ut non vereatur ad ea quoque, quæ foris apparent, venenatum producere caput: nisi forte quos videmus manifeste apostatare a Deo, repente fieri pessimos arbitramur; et non magis paulatim defecisse, cum comederint alieni robur eorum, et nescierunt.

7. Vides ergo non omnibus prodesse, quod a lepra sæcularis conversationis, cujus peccata manifesta sunt, emundantur: sed nonnullis pejus in occulto ingratitude ulcus oriri, quod tanto periculosius sit, quanto interius. Et bene Salvator hinc in Evangelio novem illos ubi sunt quærit, quoniam longe a peccatoribus **1112** salus. Sic enim et primum hominem post peccatum ubi sit interrogat (Gen. iii, 9); et in iudicio nescire sese profitebitur operarios iniquitatis (Luc. xiii, 27), cum legamus in Psalmo: *Quoniam novit Dominus viam justorum, et iter impiorum peribit* (Psal. i, 6). Nec sine causa in novenario inventi sunt, qui non redeunt ad Salvatorem: in quo nimirum numero quaternario quinarium jungitur; et est non bona commistio corporeæ sensualitatis, et evangelicæ traditionis. Quod tunc fieri solet, cum sic volumus quatuor Evangelii obedire, ut quinque corporis sensus pariter oblectare velimus.

8. Felix autem Samaritanus ille, qui cognovit se nihil habere quod non accepisset: et ideo servavit depositum, et cum gratiarum actione ad Dominum est reversus. Felix, qui ad singula dona

(95) Aliam causam indicat supra, Sermonem 2 in festo sancti Andreae, num. 5.

(95*) Sic tres manuscripti; at in editis: *Tanto enim facilius nunc offendimus eum, quanto ea gravius, quæ a nobis committuntur*, etc.

gratiæ redit ad eum, in quo est plenitudo omnium gratiarum: cui, dum nos pro acceptis [alias, post acceptum beneficium] non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratiæ, ut majora adhuc accipere mereamur. Omnino enim sola nos a profectu conversationis impedit ingratitude nostra, dum quodam modo amissum reputans dator quod ingratus accepit, cavet sibi de cætero, ne tanto plura amitteret, quanto plura conferret ingrato. Felix proinde, qui se alienigenam reputans, etiam pro minimis quibusque beneficiis non minimas refert grates, gratuitum esse non dubitans neque dissimulans, quod alieno impenditur et ignoto. Nos autem miseri et miserabiles, cum in initio, dum adhuc alienos nos aestimamus, timorati satis, satis devoti et humiles inveniamur; tam facile postmodum obliviscimur, quam gratuitum sit quicquid accepimus, et præsumentes non bene quisi de familiaritate Dei, nequaquam advertimus quod mereamur audire, quoniam *intimici Domini domestici ejus* (Matth. x, 36). Facilius enim tunc offendimus eum; quasi non gravius tunc quæ a nobis committuntur (95*); judicanda noverimus esse, cum in psalmo legamus: *Quoniam si inimicus meus, maledixisset mihi, sustinuissem utique* (Psal. lxxix, 13). Obsecro itaque, fratres mei, humiliter magis ac magis sub potenti manu Dei, et ab hoc tam maximo, tam nequissimo vitio ingratitude longe fieri studeamus, ut tota devotione in gratiarum actione versantes, conciliemus nobis gratiam Dei nostri, quæ sola potest salvare animas nostras. Nec verbo tantum vel lingua, sed opere et veritate exhibeamus nos gratos; quia gratiarum actionem magis quam dictionem a nobis exigit dator gratiarum Dominus Deus noster, qui est benedictus in sæcula. Amen.

SERMO XXVIII (96).

De eo quod legitur in Job (v, 19): «*In sex tribulationibus liberabit te, et in septima non tanget te malum.*»

1. Dignum valde est, et omnino exigit ratio æquitatis, ut quibus a constitutione mundi regnum paratur, ipsi etiam sese regno parare non negligant; ne parato regno inveniantur forsitan, qui regnaturi fuerant, imparati. Sic enim legimus de cœna quadam, dicente Domino, quoniam *cœna quidem parata est, sed qui vocati erant, non fuerunt digni* (Matth. xxii, 8). Quærimus ergo, quemadmodum regno parato parari debeant reges futuri. Et si pie quærimus cum Propheta Domini, audiemus utique a Domino cum Propheta: *Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescet in monte sancto tuo? Qui ingreditur, inquit, sine macula* (Psal. xiv, 1, 2). Sed hæc inquires, præparatio soli Christo convenire videtur. Nemo enim cæterorum omnium mundus a sorde, nec infans, cujus est vita unius diei super terram

(96) Hic sermo exstat inter sermones Guericci abbatis in Bibliotheca Patrum; deest in Coloniensi codice. Guericci sermones continente, teste Horstio; nec Bernardo adjudicandus, cum in libro 6 Florum citetur, et clausulam habeat Bernardinam.

(Job. xiv, 4, juxta LXX). Itaque solus intrabit, qui solus agnus est sine macula, solus **1143** argui non potuit de peccato, quod non ab eo factum est, nec in eo inventum. Solus plane summus pontifex meus nec in patre, nec in matre contaminatus est ut lex dicit (Levit. xxi, 1, 2): Patrem quippe, sed Deum; matrem quoque, sed virginem habens. Unde et solus ingreditur Sancta sanctorum, et *nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo Filius hominis, qui est in cælo* (Joan. iii, 13).

2. Quid ergo nos? Itane continuo desperabimus? Imo vero sperabimus, et hinc maxime. Licet enim solus, sed profecto totus intrabit, et os non comminuetur ex eo. Non sine membris caput invenitur in regno, si tamen membra fuerint conformia et coherentia, scilicet capiti suo: conformia sane moribus, coherentia fide. Habet enim conformationem quam potest, habet et coherentiam ipsa etiam minor ætas, dum et similitudini mortis ejus mentione illa triplici complantatur, et fidem in involuero quodam recipit, quod necdum capax sit evolutæ. Benignus nimirum est Spiritus sapientiæ: et quem traducta culpa ligaverat, indulta justitia solvit. Sed non ita deinceps liberabit maledictum a labiis suis: *Voluntarie enim peccanti post agnitam gratiam non relinquitur hostia pro peccato* (Hebr. x, 26). Sed neque sic liberabit a suis, quomodo ab alienis labiis maledictum. Maledictio, fratres, gravis est macula, et scimus quoniam non quod intrat in os, coinquinat hominem, sed quod de ore egreditur (Matth. xv, 11). Inde ergo macula, inde maledictio a labiis suis, sed non semper a propriis. Neque de corpore vel corde de proprio originali in parvulum culpa procedit, cui non modo consensus, sed ne ullus quidem interim potest sensus esse peccati. Quomodo tamen maledictum a labiis suis non liberat Spiritus, aut voluntarie peccantibus non relinquitur hostia, nisi quia non illi denao crucifigitur Christus, nec complantatur iterum similitudini mortis ejus per baptismum? Propria jam ab eo lacrymarum unda exigitur, propriam bajulare crucem, propria mortificare membra, et propriam immolare hostiam necesse est. Sine causa aliter diceret: Credo. Propriis labiis expietur oportet propriorum maledictio labiorum. Per multas enim tribulationes in regno Dei intrare necesse est (Act. xiv, 21); et nemo nisi per tribulationes ingreditur, aut proprias, aut alienas.

3. Sola nimirum secundi Adæ tribulatio purgat, quos contaminavit offensio sola prioris. Non quod propria cuiquam sufficere possit satisfactio. Quid enim est universa pœnitentia nostra, nisi quod si non compatimur, omnino non possumus conregnare? Quod enim in nobis minus est, ipse supplet. Modicum tamen illud, quodcumque nostrum est, non patitur reservari. Quod si fidei coherentia sine morum conformitate nequaquam salvat adultos, longe minus membrum inhærens capiti, si deforme est, reformatur, quam divulsam, quamlibet simile, copulatur.

PATROL. CLXXXIII.

A Et ipsam tamen quod deforme est, aut conforme fieri imagini Filii sui et capiti sui, aut certe tandem avelli ab eo necesse est, et anathema esse a Christo; ne in illa plenitudine corporis ejus inveniat quidpiam indecorum.

4. Ubi ergo macula propria, propria quoque purgatio jure requiritur: et si contaminatio multiplex, opus est etiam tribulatione multiplici. Unde enim tribulatio; etsi dum resistitur contaminationi, concupiscentiæ repugnatur? Quid vero in hominem purum ab hac macula, immune ab hoc contagio poterit inveniri? ab intus manat, de corde exit pestiferum virus, ac deinceps corpus occupat universum mentem desideris afficit, membra illecebris inficit. Inde pruritus aurium, oculorum petulantia; in le olfaciendi voluptas, inde in faucibus tam inordinata delectatio, inde in universo corpore mollietatis sensus, et libido pecciosa tangendi; inde intus in anima ebrietas illa desideriorum, et fornax quædam, ambitionis, avaritiæ, invidiæ, contumaciæ, nequitiæ, et omnium denique vitiorum affectibus vehementer accensa. Quot **1144** enim corpus illecebras, quot oblectamenta mundus habere videtur; tot patitur tribulationes, tot sustinet tentationes vir justus. Et quemadmodum ambulans quis in carue, sensuum voluptate delectatur, et delicias computat esse sub sentibus; sic et omnis qui in spiritu seminare desiderat, spinas et tribulos, quos propria terra ex maledicto utique germinat, potius eradicare quam propagare contendit; quippe qui convertitur in ærumna sua, quoties configitur spina.

5. Huic ergo tam multifariæ pesti per singula quæque resistere, quam multiplex tribulatio? A planta pedis usque ad verticem non est in me sanitas. Totum infecit concupiscentia, lex peccati in membris omnibus invenitur. Undique per fenestras mors intrare contendit, et intus fomes totius nequitiæ periculosius sævit, crudelius malignatur. Minime tamen in hac tam multiplici lueta deficientum, aut desperatione cedendum est. Licet enim abundant tribulationes pro Christo, sed abundant et consolationes per ipsum. Denique audi consolationem, Peccatum in foribus est: nisi ipse aperias, non intrabit. Appetitus in corde prurit, sed sub te est (Gen. iv, 7): nisi sponte cesseris, nil nocebit. Audi consolationem. Consensum cohibe, ne prævaleant hæc: et immaculatus eris, ut sine macula ingrediaris et ipse ad habitandum in tabernaculo, et requiescendum in monte sancto Domini Dei tui. Si enim tui non fuerint dominati, tunc immaculatus eris, et emundaberis a delicto maximo (Psal. xviii, 14). Maximum plane delictum, quod interiorem et exteriori hominem occupat universum. Audi adhuc consolationem. *In sex, inquit, tribulationibus liberaberis, et in septima non tanget te malum*. Si puer Hebræus es, sex annis servies, liber egredieris in septimo. Sex tibi tribulationes sunt contra desideria cordis, et quinque partitam sensualitatis corporeæ voluptatem; sed in his sex liberaberis a septima,

non quidem ne veniat, sed ne lædat, ne noceat, ne tangat te malum. Veniet quidem mors: ipsa enim est septima tribulatio; sed somnus erit dilectis Domini, et ecce hæreditas ejus. Erit janua vitæ, erit initium refrigerii, erit sancti illius montis scala, et ingressus in locum tabernaculi admirabilis, quod fixit Deus, et non homo. In septima itaque non tanget te malum. Malum utique triplex, quod eos manet in septima, qui in sex tribulationibus dissimulant perfecte interim liberari, nec in sex hydryis purificantur ad liquidum, ut exhibeantur in nuptiis sponsi non habentes maculam neque rugam. Manet enim eos horror in exitu, dolor in transitu, pudor in conspectu gloriæ magni Dei.

6. Unde nobis ista dissimulatio est, fratres mei? unde hæc tam perniciose tepiditas? unde hæc securitas maledicta? Quid seducimus miseri nosmetipsos? Forsitan jam divites facti sumus, forsitan jam regnamus. Nonne ostium domus nostræ horribiles illi spiritus obsident? nonne exitum nostrum larvae illæ facies præstolantur? Quid ille pavor erit, o anima mea, cum dimissis omnibus, quorum tibi est tam jucunda præsentia, tam gratus aspectus, cohabitatio ipsa tam familiaris; sola ingrediens incognitam penitus regionem, occursantia tibi cætervatim ruere teterrima illa monstra videbis? Quis tibi in die tantæ necessitatis occurret? quis tuebitur a rugientibus præparatis ad escam? quis consolabitur? quis deducet? Filioli mei, memoremur hæc novissima nostra, ne peccemus. Nam et per ignem nobis transeundum est: et unius cujusque opus quale sit, ignis probabit. Ibi aurum nostrum vertetur in scoriã, ibi revelabitur universa impuritas, ibi Veritas ipsa accepto tempore, quod nobis interim datum contemnimus, justitias judicabit. Quid vero illic omnes justitiæ nostræ, nisi pannus menstruatæ reputabuntur? Quidquid nunc parvipendendo transimus, palpando legimus, dissimulando negligimus, quanto illic cruciatu vindex flamma consumet? Utinam magis nunc daret quis capiti meo **1145** aquas, et oculis meis fontem lacymarum: forte enim non reperiret ignis exurens, quod interim fluens lacryma diluisset.

7. Jam vero post ignem illum, putas, residuum aliquid inveniatur in nobis? aut tantum erit, ut audeamus illud vultui majestatis offerre; aut ejus sic astare conspectui? Quis ille pudor erit, quæve confusio, post tanta beneficia tam tepidos, tam imperfectos, tam vacuos apparere ante faciem Domini Dei nostri? Fugiebat Adam ut absconderetur ab eo, post unius utique pomi vetili gustum (*Gen. III, 8*): quid nos post tanta flagitia, post tanta facinora præsumemus? Quando ab hac confusione purgabitur oculus cordis, cui nunc operam dare negligimus, ut irreverberata acie veri illius solis radios valeat intueri? Sicut fluit cera a facie ignis, sic peribunt peccatores a facie Dei (*Psal. LXVII, 3*). Ingrediatur

(96*) Ita S. Martinus jam morti vicinus, teste Sulpitio.

itaque putredo in ossibus meis, et subter me scateat, ut requiescam in die tribulationis (*Habac. III, 16*) hujus septimæ, et in ea non tangat me malum. Malum hoc triplex, horroris, doloris et pudoris. Felix siquidem anima, quæ fiducialiter inimicis suis loquetur in porta. Quid hic astas, cruenta bestia? Nihil in me, funeste [*alias, funestum*], reperies (96). Felicior, cujus opus non arserit, quem superædificasse aurum, argentum, lapides pretiosos, examen illud inveniet. Felicissimus, qui sine ulla nube confusionis, revelata penitus facie gloriæ Domini specularando, in eandem imaginem transformabitur, et similis erit illi, videns eum sicuti est, utique super omnia Deus benedictus, et laudabilis, et gloriæ in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXIX.

De triplici dilectione Dei [alias De diligendo Deo].

1. Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Omnia enim quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi, quæ non sunt ex Patre (*I Joan. II, 15, 16*). Quid ergo? sunt aliqua ex Patre, quibus nobis ista recompensentur? Sunt utique, omnino dulciora his amabilia; sed hæc non creduntur servis, multo minus inimicis. Quisquis vero amicus voluerit esse hujus mundi, inimicus Dei constituitur. Amicis creditur consilium, quibus dicitur: *Quia omnia quæcumque audivi a Patre meo, nota feci vobis* (*Joan. XV, 15*). Exponit beatus Gregorius, quia amor ipse, notitia est. Est ergo triplex amor, qui tria illa excludat quæ non sunt ex Patre. Et propterea, credo, ter interrogatur Petrus: *Amas me, amas me, amas me?* (*Joan. XXI, 15-17*). Sed et forte hæc sunt, de quibus in lege præcipitur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tua* (*Deut. VI, 5*), id est, diliges dulciter sive affectuose, diliges prudenter, diliges fortiter. Siquidem amor cordis simile quiddam habet carnali amori; nam affectiones proprie cordis esse dicuntur. Anima vero aliquanto jam superius sonat, unde et dicitur sedes sapientiæ, ut merito videatur illi attribuentum prudenter diligere Deum.

2. Sane ad affectuosum illum, quem dicimus, cordis amorem plurimum valet incarnationis Christi cogitatio, sed et totius dispensationis quam gessit in carne, et maxime passionis. Videns enim Deus homines omnino carnales affectos, tantam eis dulcedinem exhibuit in carne, ut durissimi cordis sit quisquis eum toto affectu non diligat. Volens siquidem nobilem creaturam hominem recuperare: Si, inquit, invitum coegero, asinum habebo, non hominem; quandoquidem non libens veniet, nec spontaneus, ut possit dicere: *Voluntarie sacrificabo tibi* (*Psal. LIII, 8*). Nunquid asinis dabo regnum meum? aut nunquid de bobus cura est Deo? Ut ergo habeam voluntarium, terrebo eum, si forte convertatur, et vivat. Et comminatus est acerbiora quæ excogitari possunt tenebras æternas, vermes immor-

tales, ignem inextinguibilem. Cum autem nec sic homo revocaretur, ait: Non solum timidus, sed etiam **1146** cupidus est; promittam ei quod potissimum desiderabile videatur. Desiderant homines aurum, et argentum, et similia; sed super hæc omnia vitam desiderant. Manifestum est hoc, et valde manifestum. Si, inquit, tantopere desiderant miseram hanc et laboriosam vitam et momentaneam, quantum diligent vitam quietam, æternam, beatam? Promisit itaque vitam æternam; promisit quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit.

3. Videns autem quod nihil proficeret: Unum, inquit, restat adhuc. Inest homini non solum timor et cupiditas, sed et amor, nec quidquam in eo vehementius ad trahendum. Venit igitur in carne, et tam amabilem se exhibuit, ut illam nobis impenderet charitatem, qua majorem nemo habet, ut animam suam daret pro nobis. Quisquis sane nec ob hoc quidem converti voluerit, non merito audiet: *Quid debui facere tibi, et non feci?* (*Isai. V, 4*). Et vere in nullo sic commendat Deus charitatem suam, quomodo in mysterio Incarnationis ejus et passionis; in nullo sic revelatur ejus pietas, in nullo sic apparet ejus benignitas, quomodo in humanitate, Apostolo teste, qui ait: *Apparuit benignitas et humanitas Salvatoris nostri Dei* (*Tit. III, 4*). Nam potentia quidem occultata est, quoniam in infirmitate venit. Unde Habacuc: *Ibi, inquit, abscondita est fortitudo ejus*, haud dubium quin in cruce, *ejus cornua in manibus ejus* (*Habac. III, 4*). Sapientia quoque abscondita est incarnata; placuit enim ei per stultitiam verbi salvos facere credentes. Nonne quodam modo stultum se fecerat, qui tradidit in mortem animam suam, et tulit peccata multorum, et quæ non rapuit, tunc exsolvebat? Nonne ebrius erat vino charitatis, et immemor sui, contra Petri consilium, dicentis: *Propitius esto tibi?* (*Matth. XVI, 22*). Itaque abscondita est fortitudo, maximeque velata et incarnata sapientia: sed benignitas non potuit amplius [*alias, apertius*] declarari, non abundantius exprimi, non evidentius commendari.

4. Porro id quidem ad affectuosum cordis amorem diximus pertinere. Nam et videre est homines sic affectos erga hujusmodi, ut vix sine lacrymis vel audiant, vel recordentur. Hic ergo amor contra concupiscentiam carnis est. Quid enim dulce sit ei in carne, cui tanta dulcedo est in Christi passione? Verum hæc dulcedo falli potest, si desit prudentia; et jam difficile caveri poterit in melle venenum. Necessesse est igitur adesse prudentiam, qua diligenter interiora mysteria investigare possimus [*alias, sacramentorum possint investigari*], ut parati simus omni poscenti reddere rationem. Hic amor prudens excludit curiositatem. Siquidem animus his intentus temporalium non poterit esse curiosus, dicens cum Propheta: *Quomodo dilexi legem tuam, Domine! tota die meditatio mea est* (*Psal. CXVIII, 97*).

(97) Cætera desunt in codice Cisterciensi.

5. Tertium est, ut fortiter quisque diligat, quateus sicut falli non potest, ita nec cogi possit, paratus omnia pati propter justitiam. Qui autem nesciat eum qui rex cæli sit, terrena regna et honore non ambire, sed magis adjicere? Porro *beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum* (*Matth. V, 10*). Itaque de his tribus nunc Petrus interrogatur, quia prius inventus fuerat minus habens. Audiens enim primo de passione Domini, ferre non potuit, tanquam dulciter diligens; sed: *Absit, inquit, a te*, utpote insipienter amans! Unde et audire meruit: *Vade retro, Satana, quoniam non sapis ea quæ Dei sunt* (*Matth. XVI, 22, 23*). Simile aliquid in apostolis erat, quibus dicebatur: *Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem* (*Joan. XIV, 28*); imo vero quia diligunt, dolent. Et diligunt, et non diligunt; diligunt dulciter, sed non diligunt sapienter. Nocte vero ipsa qua tradendus erat Dominus, et dulciter, et prudenter diligebat Petrus, cum diceret: *Tecum paratus sum et in carcerem, et in mortem ire* (*Luc. XXI, 33*): sed non diligebat fortiter; quoniam.

Qui cecidit, stabili non erat ille gradu
(*Boet. de Consol. phil. lib. I. vers. 1*).

Nondum venerat virtus ex alto, qua accepta non negavit, **1147** sed libera voce usus: *Vos, inquit, judicate, utrum Deo magis obedire oporteat, an hominibus* (*Act. V, 29*). An non congrue de dilectione requiritur, qui pascendo præponitur gregi? Ille enim præesse debet aliis, qui vino charitatis debriatus æstuat, immemor sui; ut non quærat quæ sua sunt, sed magis quæ Jesu Christi. Et nota quia requisitus Petrus an diligat plus his, tantum respondit se diligere, non audens affirmare quod prius se dixisse temere confundebatur: et fortasse propterea contristatus est (97). Dixerat enim prius: *Etsi omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego* (*Matt. XXVI, 33*).

SERMO XXX.

De ligno, feno et stipula.

1. Nusquam est securitas, fratres, neque in cælo, neque in paradiso; multo minus in mundo. In cælo enim cecidit angelus sub præsentia divinitatis; Adam in paradiso de loco voluptatis; Judas in mundo de schola Salvatoris. Hæc idcirco dixerim, ne quis sibi de loco isto blandiatur, quia dicitur: *Locus iste sanctus est*; quia non locus homines, sed homines locum sanctificant. Sunt enim etiam inter nos tria genera hominum, ipsaque satis incongrua et ordini, et homini, qui hanc viam ingressus est. Sunt enim qui bene incœperunt, sed statim defecerunt. Et sunt qui nunquam incœperunt, sed in sua mollitie permanserunt, et permanent. Et sunt qui raptantur spiritu levitatis, tardi ad audiendum, veloces ad loquendum, paratissimi cursim enumerare quod faciunt, si quid faciunt tamen. Nunquid vel istos repellat [*alias, abjiciet*.] Deus? Non, si in fundamento permanserint: sed salvi erunt, sic tamen quasi per ignem. Per quem ignem? Dicit Apostolus: *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est*

quod est Christus Jesus. Si quis edificaverit super fundamentum hoc lignum, fenum, stipulam; detrimentum patietur; ipse autem salvus erit; sic tamen quasi per ignem (I Cor. III, 11, 12, 15). Fundamentum Christus est; lignum fragile est, fenum molle, stipula levis. Lignum sunt qui fortiter incoeperunt, sed fracti non renodantur. Fenum sunt, qui fugienda mollitie tepefacti, nec summitate digiti, ut dicitur, labores arduos attingere volunt. Stipula sunt, qui levitatis motibus exsufflati, nunquam in eodem statu permanent.

2. Et timendum quidem est de istis, sed non desperandum; quia si in fundamento Christum habuerint, hoc est in hac via vitam finierint, salvi erunt, sic tamen quasi per ignem. Ignis tria habet: fumum, lucem, ardorem. Fumus excitat lacrymas, lux vicina illuminat, ardor adurit. Ita et qui ejusmodi est, fumum, hoc est amaritudinem, in mente habere debet, quia tepidus est, quia remissus est, quia levis; quia ordinem, quantum in se est, subruit et perturbat. Sed et lucem in ore, ut qualis est in mente, talem se in confessione et dicat, et plangat, ut et linguam acuat conscientia, et conscientiam arguat lingua. Necesse est quoque ut ardorem sentiat in corpore, id est poenitentiae tribulationem, et si non multimodam, aliquam tamen. Putas quia sic compunctos corde, ore confessos, corpore fatigatos abjiciet, qui omnes homines vult salvos fieri et neminem vult perire? Sunt et alii qui aedificant super fundamentum hoc, aurum, argentum et lapides pretiosos; qui vehementer incipiunt, vehementius proficiunt, vehementissime perficiunt, non attendentes quid caro possit, sed quid spiritus velit.

SERMO XXXI.

De sollicita cura cogitationum.

1. Admonet nos beatus Benedictus, fratres, sollicitos esse circa cogitationes nostras (Regulæ cap. 7). Sapientis utique consilium sequens, qui omni custodia cor custodire suadet, quoniam ex ipso vita procedit (Prov. IV, 23). Tria igitur occurrunt mihi genera cogitationum, a quibus multa sollicitudine cavere necesse sit eos qui convertuntur ad cor, et dignum Deo semetipsis templum exhibere **1148** festinant. Sunt enim nonnullæ interdum cogitationes penitus otiosæ, et ad rem non pertinentes: quas tam facile abjicere, quam recipere facile possit anima, dummodo sit secum habitans in corde, et assistens dominatori universæ terræ.

2. Sunt et aliæ cogitationes violentæ magis et fortius adhærentes, quæ videlicet ad necessitates naturæ pertinent, et quasi ex eodem assumptæ limo, de quo et nos facti sumus; si paululum insederint, avelli nequeunt sine læsione et difficultate. Sæpe enim sic afficit nos cogitatio carnalis de cibo, de potu, sive vestimento, ut vix eradicari queat de cordibus nostris: quod non aliunde est, nisi quod et ipsa limosa et viscosa quodam modo, limosam nihilominus et glutinosam invenerit terram. Non sine causa eodem dictum est hominem plasmatum non de terra qualibet, sed de limo (Gen. II, 7). Vide enim

quam limosum sit corpus, quod ipsi quoque spiritui tam fortiter et pene indissolubiliter inhaeret, ut vix cum multa afflictione possit aliquando separari. Quid ergo agendum, cum limosa illa cogitatio mentem subierit? Plane exclamandum nobis est cum sancto Jacob, atque dicendum: Ruben, primogenitus meus, non crescas: ascendisti enim cubile patris tui (Gen. XLIX, 3, 4). Rubea enim et carnalis atque sanguinea hujusmodi concupiscentia est: quæ tunc cubile nostrum ascendit, cum non solum memoriam tangit cogitatione, sed et ipsum voluntatis stratum ingreditur, et polluit prava delectatione. Bene autem primogenitus noster dicitur appetitus ille carnalis, qui ab ipso nimirum initio vitæ nostræ in nobis pullulat, cum cætera vitia processu temporis ex militia mundi hujus, variisque occasionibus contrahantur. Oportet ergo reprimere, quem extinguere non possumus appetitum: ut quam cito cubile nostrum ingreditur, crescere eum nullatenus patiamur, sed sub nobis sit, quemadmodum dicit Scriptura: Subter te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius (Gen. IV, 7).

3. Jam vero tertium cogitationum genus immundum nimis ac fetidum est, quod nec admittere quidem ulla ratione debemus, sed a longe præsentire fetorem, et tota virtute repellere, toto animo propulsare, et conversi statim ad gemitus, lacrymis atque suspiriis invocantes Spiritum, qui adjuvet infirmitatem nostram. Sic nimirum confusus abscedens, non tam facile deinceps simile aliquid viriliter resistens nobis malignus hostis offerre, vel afferre præsumet. Dico autem cogitationes illas immundas penitus ac fetidas, quæ ad luxuriam, ad invidiam et vanam gloriam pertinent, cæteraque vitia detestanda. Oportet enim, si mundas conservare volumus animas nostras, adhuc longe agentibus cogitationibus hujusmodi multa cum indignatione occurrere, et exsufflare a nobis, ut nullus eis detur accessus. Et primum quidem genus cogitationum, otiosarum scilicet et ad rem non pertinentium, lutum est, sed lutum simplex, id est non inhaerens nec fetens, nisi forte diutius immoretur in nobis, et per incuriam ac negligentiam nostram in alterum genus cogitationum vertatur: quod quotidie experimur. Dum enim otiosa tanquam minima spernimus, ad turpia atque inhonestia dilabimur. Secundum vero cogitationum genus, non utum simplex, sed, ut jam diximus, viscosum ac limosum est. Nam tertium quidem sic cavendum est, non tanquam lutum aut limus, sed tanquam immundissimum ac fetidissimum cœnum.

SERMO XXXII.

De triplici judicio, proprio, humano et divino.

1. Sic nos existimet homo ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei. Minister Christi sic debet conversari, ut ex moribus exterioris hominis qui videtur, existimetur compositio interioris animi qui non videtur, ne ve ab alio, vel a se ipso possit judicari, sed dicat cum eodem apostolo: Mihi pro minimo est ut a vobis judicer, aut ab humano die: sed neque me **1149** ipsum judico; qui autem judi-

cal me, Dominus est (I Cor. IV, 1, 3, 4). In quibus verbis notanda sunt tria judicia, humanum, suum cujusque proprium, et divinum. Et humanum quidem potest judicare de rebus exterioribus, quæ sensibus corporis percipiuntur; de interioribus vero non potest. Hinc enim scriptum est: Quis enim scit hominum quæ sunt hominis, nisi spiritus qui est in eo? (I Cor. II, 11). Quapropter de his quæ sunt in homine, potest judicare spiritus hominis qui in ipso est; longe vero præstantius de his ipsis judicat Deus, cujus necdum se fatetur Apostolus evasisse iudicium, qui tamen jam humanum transcendisset, et proprium. Porro humanum contemnebat qui dicebat: Mihi autem pro minimo est ut a vobis judicer, aut ab humano die. Sed neque proprium timebat qui dicebat: Sed neque me ipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum. Solum ergo restabat divinum, de quo ait: Qui autem judicat me, Dominus est.

2. Debet tamen quisque, quantum potest, se irreprehensibilem exhibere, primum quidem coram Deo, sed deinde etiam coram hominibus. Hoc nempe est quod alibi loquitur idem apostolus, dicens: Providentes boni non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus (Rom. XII, 17). Tribus siquidem modis providemus bona coram hominibus, id est habitu, actione, sermone: habitu, ne sit notabilis; actione, ne sit reprehensibilis; sermone, ne sit contemptibilis. Tribus etiam modis coram Deo, cogitatione, affectione et intentione. Nam et cogitatio debet esse sancta, unde scriptum est: Cogitatio sancta servabit te; et affectio pura; et intentio recta. Sunt autem tria ista, id est cogitatio, affectio et intentio in anima. Sed in ea quoque propriis singula locis distincta videntur. Nam cogitatio in memoria est, affectio in voluntate, intentio in ratione consistit.

3. Atque ut eorum usum ac differentiam clarius videamus, sumamus nobis exemplum de rebus exterioribus. In corporibus si quilibet deformis color cutem tantum inficiat, corpus quidem turpius redditur, sed nil ei de sua sanitate ex hoc admittitur. Si vero carni putredo aliqua, vel lividus tumor insederit, jam non solum decus corporis, sed et salus quoque perturbatur. Quod si languor forsitan invalescens, cum ipsa carne ossa quoque medullitis occuparit, tunc demum de vita non immerito potest desperari. Eodem modo in anima, si peccatum suggeritur memoriæ per cogitationem, nullum tamen præbuerit aut voluntas affectum, aut deliberatio ipsa consensus: fateor quidem deformitas est, nec audire interrim anima illa meretur: Tota pulchra es, amica mea (Cant. IV, 7). Cæterum etsi nævus est, sed non morbus. Quod si voluntas quoque præoccupata sensu delectationis afficitur, resistit tamen adhuc deliberatio rationis; infirmatur quidem, sed necdum moritur anima: clamat tamen necesse est: Sana me, Domine, et sanabor (Jerem. XVII, 14). Tunc vero mori dicitur, quando et ipsa ratio ad peccatum per intentionem curvatur. Tunc enim consentit; et de tali dicitur: Anima quæ peccaverit, ipsa morietur (Ezech.

XVIII, 4). Hunc triplicem gradum deploravit David ex persona peccatoris [alias, Adam], dicens Domino expellenti de paradiso in latam ejus sæculi evagationem: Confirmasti super me manum tuam. Et quoniam carnalia desideria sunt pœna peccati: Non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ. Jam vero nec robur est rationis: Non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum (Psal. XXXVII, 3, 4). Qui rursus eosdem gradus ex persona justi decantat, dicens: Memor fui Dei, et delectatus sum, et exercitatus sum (Psal. LXXVI, 4). Delectatus enim per voluntatem, exercitatus per rationem.

4. Ne ergo a memoria expellat Deum irruens turba plurimarum cogitationum, quæ solent effluere tanquam vilis plebs in atrium, ponatur ad ejus portam janitor, cujus nomen est recordatio propriæ professionis; ut cum turpibus sese cogitationibus senserit animus prægravari, increpet se, et dicat sibi: Tunc hæc debes cogitare, qui sacerdos es, qui clericus es, qui **1150** monachus es? Cultor justitiæ debet in se quidquam iniquum admittere? Decet servum Christi, amatorem Dei, tale aliquid vel ad modicum meditari? Hæc dicendo, excludet fluxum illicitæ cogitationis per recordationem propriæ professionis. Similiter ad portam voluntatis, in qua solent manere carnalia desideria, tanquam in domo domestica familia; statuatur ostiarius, qui vocatur recordatio cœlestis patriæ. Hic enim potest pravum desiderium, quasi cuneus cuneum, expellere; et ipsum qui ait: Ecce sto ad ostium et pulso (Apoc. III, 20), sine cunctatione recipere. Jam vero ad thalamum rationis talis et tam ferox adhibendus est custos, que nemini pareat: sed quicumque hostis, sive clam, sive palam ingredi præsumperit, procul eum arceat; et hic sit recordatio gehennæ. In cæteris siquidem, id est memoria et voluntate, non ita est intolerabile, si vel memoria recipiat quandoque vagam cogitationem, vel voluntas impuram affectionem: hoc vero gravissimum et omnino damnosum, si unquam ratio perdiderit rectitudinem intentionis.

SERMO XXXIII.

De verbis psalmi XXIII, « Quis ascendit in montem Domini? »

1. Verbum exhortationis est, fratres mei, ut quandoquidem omnes ascendere nitimur, omnes tendimus in sublime, sursum aspiramus omnes, omnes conamur in altum: illic studeamus ascendere, ubi bonum sit nos esse, ubi securum sit nos esse, unde cadere non oporteat, ubi stare possimus. Nec modo ut desiderium provocet, ascensorem montis hujus Propheta requirit; verum etiam ut ascendere cupientem modum doceat ascendendi. Felix, qui hujus montis ascensiones in corde suo disposuit, concupiscentis et deficientis in atria Domini. Siquidem mons iste mons uber, honorum omnium cumulus, mons voluptatis æternæ, domus Dei est. Et beati qui habitant in domo tua, Domine; in sæcula sæculorum laudabunt te (Psal. XXXIII, 5). Audi testem fidelem, quia mons est domus ista: O Israel, quam magna